

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: Dr. TAVASZY SÁNDOR

T A R T A L O M

Dr. Tavaszy Sándor: Húsvéti konceptus.
IGY SZÓL AZ ÚR. Sipos Géza: A meg-
bocsátás, mint bűn — MULT ÉS JELEN.
Vajda István: A francia protestánsizmus
ma — Dr. Tavaszy Sándor: Goethe — H.
J.: Mit tehetünk szórványainkért — IRO-
DALOM ÉS MŰVÉSZET — KÉZ A KÉZ-
BEN — KRÓNKA — SZERKESZTŐI
ÜZENETEK

Dolgozatok a református theologiai tudomány köréből

Kiadják az erdélyi ref. egyházkerület kolozsvári theol. Fakultásának tanárai

Megjelentek:

1. sz. Dr. Gönczy Lajos: A református egyház kultusza — — — — — 20'—
2. sz. Dr. Tavaszy Sándor: A Kijelentés feltétele alatt — — — — — 40'—
3. sz. Dr. Imre Lajos: Isten és az emberi lélek — — — — — 20'—
4. sz. Dr. Tavaszy Sándor: A dialektikai theologia problémája és problémái — — — — — 20'—
5. sz. Maksay Albert: Az exegesis problémái. — — — — — 25'—
6. sz. Dr. Gönczy Lajos: Az igehirdetés tényezői. — — — — — 25'—
7. sz. Dr. Tavaszy Sándor: A theologiai irányok átértékelése. (A dialektikai theologia, mint a theologiai irányok korrekciója.) — — — — — 35'—
8. sz. Dr. Imre Lajos: A Kijelentés és a pedagógia. — — — — — 35'—
9. sz. Dávid Gyula: Kálvin gazdasági etikája. — — — — — 20'—
10. sz. Dr. Tavaszy Sándor: A szociális és gazdasági törekvések theologiai megítélése. (A szociálizmus, kommunizmus). — — — — — 35'—

Előkészület alatt vannak:

11. sz. Dr. Gönczy Lajos: A 19. századi erdélyi igehirdetők bibeicitása.
12. sz. Dr. Imre Lajos: A vallástanítás legkritikusabb kérdései.
13. sz. Borbáth Dániel: Irenaeus theológiája.
14. sz. Orth Imre: Barth tana az igehirdetésről.
15. sz. Dr. Imre Lajos: Az ifjuság és a világnézet.

Megrendelhetők az „IFJÚ ERDÉLY“ kiadóhivatalában (Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia)

MEGJELENT

DR. TAVASZY SÁNDOR: REFORMÁTUS KERESZTYÉN DOGMATIKÁJA

Előfizetési ára 200 lei, bolti ára 250 lei. Megrendelhető az Ifjú Erdély kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Ref. Theol.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. T.

Cluj (Kolozsvár), Plaşa Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

Betéteket előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai: Dej, Dicsősánnmártin, Alba-Iulia, Târgu-Mures, Oradea és Timişoara. (Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár.)

Saját tőkéi: 145 millió Lei.

Affiliált intézetek:

Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Turda (Torda),
Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Alud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Odorheiu (Székelyudvarhely) és
Cristur (Székelykeresztur), Szászrégenvidéki Takarékpénztár és Hitel Rt. Reghin (Szászrégen), Népbank Rt. Huedin (Bánffy-Hunyad), Szamosújvári Hitelbank Rt. Gherla (Sz.ujvár)

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely.

Áruraktárai a vasut mellett

GAZDÁK TAKAREKPÉNZTÁRA

KOLOZSVÁR,
Calea Victoriei
38

Betéteket legelőnyösebben kamatoztat, váltókölcsönöket folyósít.

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: Dr. TAVASZY SÁNDOR

Megjelenik minden hónapban kétszer - Előfizetési díja félévre 60 Lel. Egész évre 120 Lel
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Vitorlei 38
Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők

VI. ÉVFOLYAM

1932. MÁRC. 1.—MÁRC. 15.

5.—6. SZÁM.

Húsvéti ünnepi konceptus.

— Ünnepi légatusaink megbízó levele. —

A kolozsvári református theologiai Fakultás Tanári Kara testvéri üdvözetét küldi a legátust-fogadó gyülekezetek hiveinek!

Kedves Atyámfiai!

Az első Húsvét történetének elbeszélését a János evangéliuma 20-ik rész 19-ik verse így fejezi be: „Mikor azért estve vala, azon a napon, a hétnek első napján, és mikor az ajtók zárva valának, a hol egybegyültek vala a tanítványok, a zsidóktól való félelem miatt, eljőve Jézus és megállta a közepén, és monda nékik: Békesség néktek!” — A tanítványok a Golgotha keresztje alatt annyira megrémültek, hogy minden idegen emberi tekintet elől futva menekültek és csak egymás társaságában, és csak zárt ajtók mögött érezték magukat biztonságban. A zsidóktól féltek, de nem mint emberektől, hanem mint ama rettenetes események hordozóitól, mint Isten haragjától megvert néptől, mint valami alvilági csapattól, amely az Ég ellen támadt. Még a zárt ajtók mögött is ott látták minden zugban leselkedni azokat a gonosz szellemeket, amelyek őket attól rabolták meg, ami szívüknek és életüknek legdrágább kincse volt, magának az új világnak és az új életnek királyától. És ebben a nagypénteki rémektől benépesített és gyásztól sötétített szobában egyszerre csodálatos világosság támadt, a tanítványok szívét valami eddig ismeretlen öröm töltötte el, amikor anélkül, hogy az ajtó zára felpattant volna, megjelent új fényben, új erőben, új életben és új dicsőségben a Krisztus, az Élet fejedelme. Csak ennyit mondott: **Békesség néktek!** És ez merőben elég volt arra, hogy Őt felismerjék és elég volt arra, hogy egy új tavasz életárja töltsen be a rettegésekkel és félelmekkel teli sötét és nedves kis szobát.

„**Békesség néktek!**” — ezekkel a szavakkal és a valódi békesség erejével jelenik meg miközöttünk is a feltámadt Krisztus. A helyzetünk, az állapotunk, a viszonyok, amelyek között szorongunk, ugyanazok, mint a zárt ajtók mögött élő, kétségbeesett tanítványoké. Még abban is egyek vagyunk, hogy mindent várunk, csak éppen a feltámadt Urat nem várjuk, vagy egyáltalában semmit sem várunk, mert bele fáradtunk a várásba. Talán nem is akarja Isten, hogy valamit várjunk, talán azt akarja, hogy a kétségbeesésben olyan mély pontra vetessünk, ahol megszűnik, vége van minden emberi akarásba vetett hitnek és ahol a szorongató félelemben megtaláljuk azt az egyetlen kivezető utat, amely a Golgota keresztjén, az üres síron át új húsvéti reggelre juttat. Az álmok, az illúziók, az emberi utópiák felett győzedelmeskedő Úr Krisztus, az Élet valószínűs fejedelme maga a kezessége annak, hogy van egy ilyen győzelmes húsvéti reggel és Ő a kezessége annak, hogy Isten tartogat a mi számunkra egy ilyen új tavasz reggeli levegőjétől telített, új életártól áthatott drága és szent napot, amelyen lehullanak a szorongató gondok és félelmek béklyói, tova szállanak a reménytelenség sötét fellegei és bűnön és halálon győzedelmeskedünk a békesség Fejedelmével, a feltámadt Urral. Ez nem álom, hanem valóság, és csak ez a valóság és egyedül csak ez szabadít meg a bűn gyönyörében fogant ama haláltól, amely ma minden oldalról felénk vigyorog. Térjete vissza apáitok hitére, tegyétek reá életeteket, apáitok reménységére, adjátok oda

magatokat a feltámadt Úrnak, a békesség Királyának, az Élet fejedelmének, hogy új életre jussatok, hogy békességet találjatok és ez új Húsvét reggelén új hajnal hasadjon behorult éltetek egén! — A húsvéti hit, reménység és békesség hirdetésére küldjük a mi kedves tanítványunkat. Fogadják őt az atyafiak testvéri szeretettel és hallgassák meg az ő ajkairól szálló Igét engedelmes szívvel!

Theologiai Fakultásunk nevében kívánok áldott és üdvösséges húsvéti ünnepet!
Kolozsvárt, 1932. március hava.

Dr. Tavaszy Sándor

az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theologiai Fakultásának igazgató-professzora.

A megbocsátás, mint bűn.

Luk. 17:4.

A Szentírás ama szavai, melyek a megbocsátást a keresztyén ember életébe beiktatják, mondván: „Nem hétszer, de hetvenhétszer is. . .“ (Mt. 18:22), a bűnös ember kezében nagyon hamar elszennyesednek. A megbocsátás szükségessége (elvben!) sokszor túlzott hangsúlyra jut és elnyomja a sorok közt ott levő korlátozást, ítéletet a bűnös megbocsátással szemben. Vizsgáljuk meg most ennek eseteit.

Mondanivalónkat három csoportba oszthatjuk. Bűnös lehet a megbocsátás először is akkor, ha oktalan és jogosulatlan. Ennek — alapigénk negatív oldalát tekintve — két kritériuma van. Egyik az, ha nem ellenem irányul a bűn éle, hanem embertársaim vagy Isten ellen. Ha a szegények sanyargatása, a gyengék elnyomása, durva társadalmi bűnök vesznek körül bennünket, és mi hanyag közlegyintéssel „megbocsátunk“: nyilvánvalóan vétkezünk. Vagy ha Isten szidalmazza, parancsait megszegik a mi jelenlétünkbe vagy tudomásunkkal, akkor elnézésünkre hiába fogjuk rá, hogy az „megbocsátás“. Vajjon Jézus megbocsátott-e (ebben az értelemben) Péternek, mikor az „ember dolgait“ — „Isten dolgait“ elé helyezte? (Mt. 16:22—23). A másik kritériumot alapigénk így fejezi ki: „ha megtér“. Mert hogyan bocsássak én meg az ellenem vétkezőnek, ha annak teljesen közömbös az, hogy én mit érzek iránta? Addig én csak szeretnék megbocsátani, kész vagyok megbocsátani. Ha kell, dorgálok, ha kell, imádkozom, mert érzem a fájdalmas hiányt mindketőnk életében: de hangosan hirdetett megbocsátásom jogtalan volna. Láthajuk egyházi életünk mai fegyelmetlenségében is e könnyelmű, elnéző „bocsánat“ átkos következményeit.

Bűnös lehet a megbocsátás másodszor akkor, ha gyáva, gerinctelen. Szoros kapcsolatban van ez az előbbivel; hiszen a hanyag, jogtalan megbocsátás szülőke az elfásultságon kívül az, hogy nem merünk el-

lentmondani a bűnnek. Nem merjük lehetőségessé tenni az igazi megbocsátást, mert egyrészt magunk is látjuk a saját szemünkben levő „gerendát“, másrészt keresztyéniségünk épen akkor ér véget, amikor egyedül csak Istenre támaszkodhatnánk. Hányszor folyik csalás, parázna beszéd a mi jelenlétünkben, vagy egyenesen rajtunk keresztül, és mi gyávaságunkat, gyengeségünket azzal leplezzük, hogy ez „megbocsátható emberi gyengeség“. Vajjon Sámuel, az Isten embere megbocsátott-e Saulnak, mikor az gyengeségből inkább engedett a népnek, (és önmagának!) mint az Úrnak? (1. Sám. 15:24—26). A bűn ilyenkor mindig ott van, hogy mi tulajdonképpen önmagunknak kezdünk el megbocsátani. Óvakodjunk a jezsuita kovásztól! A református ember önmagával szemben sohasem lehet elnéző, mert akkor megtagadja hitét, egyházát, Krisztust — gyávaságból. Am abban nincs semmi gerinctelenség, ha én megbocsátó szeretettel túrom az ellenem irányuló igazságtalanságot.

De bűnné válik megbocsátásom, ha túrésem elfolytott bosszút takar csupán. Ez vezet át a bűnös megbocsátás harmadik fajára: a hamis, látszólagos hocsánatra. Ez az, amikor „megbocsátok, de nem feledek“. Ha a megbocsátás igazi lelke hiányzik belőlem s ezért szüntelenül éreztetem azt magammal és másokkal, hogy milyen kegyes vagyok én, mert meg tudok bocsátani. De felfüggesztem ezt a „megbocsátást“, ha láthatatlanul üthetek egyet, vagy ha ismételten sérteget az, akinek én „megbocsátottam.“

A bűnös megbocsátás e három fajtájának voltaképp közös a lényege. Mindhárom alapjában véve álpótlék, mellyel az igazi megbocsátást akarjuk kijátszani. Igazi megbocsátás csak ott van, ahol Krisztus által ergeje van az embernek az igazi bocsánatkérésre. Ezt tanuljuk meg előbb a Szentlélek Isten segítségével, akkor nem válik megbocsátásunk sem bűnössé! *Sipos Géza.*

A francia protestantizmus ma.

A francia protestantizmus szituációja és jelentősége.

1. § Mit mutat a statisztika?

A nemesség és a városi polgárság között elterjedt protestantizmus a XVI. században az összlakosság egyharmadát teszi ki, de a reákövetkező három évszázadig tartó üldözés annyira lepassztotta a számarányt, hogy 1685-ben XIV Lajos azt merete kijelenteni, hogy: „nincs már több protestáns Franciaországban“ Ő azonban tévedett. Az 1802-iki népszámlálás már újra tekintélyes kisebbséget mutat. Ma a francia protestánsok száma ke-rekszámban kifejezve egymillió, a több mint negyven milliós Franciaországban.

Ehelyezkedésük nem a legkedvezőbb, állandó veszélynek vannak kitéve a nagy katolikus tengerben. Nagyobb tömegben élnek Elzászban, mintegy háromszázezen, Párisban 100.000-en. Általában az ország keleti, déli, délnyugati és északi részein élnek. Az ország közepe teljesen katolikus. Nagyobb centrumai a protestantizmusnak: Lyon, Strasbourg, Nîmes, Mulhouse, Colmar, Marseille, Bordeaux, Paris.

Egyházainak száma összesen 1038, a következő elosztásban:

Református egyházak:	
Ev. ref. egyház	381
Ref. egyház	164
Elzász-Loth. egyház	40
S. C. E. egyházai	60
Luth. egyház (melyből Elzász-Loth. 198) =	261
Szabad egyház	49
Baptista egyház	29
Methodista egyház	23
Független egyház	31
	<hr/> 1.038

A lelkipásztorok száma 1100.

Ezen elnevezéseiben, szervezetében látható differenciáltság dacára is él a protestantizmus egészében egy „testvéri együttműködés“ amint már említettük egy mély szellemi egyetérté. ami a szociális és missziói munkát illeti. Sőt, megtörténik, hogy a lutheránus lelkész ref. templomban végez istentiszteletet és viszont. Régi keletű az a törekvés, hogy szoros szolidaritás jöjjön létre a különböző testvéregyházak között, de „nem fuzióról van itt szó (non pas une fusion), amelve senki sem gondol, hanem egy federatív szervezetről (une organisation fédérative)“

Ezt a célt szolgálja az 1905-ben létrejött és 1909-ben megerősödött „Fédération protestante de France“ mely az összes egyházak képviselőitében évenként gyűlést tart. Ez a szövetség van hivatva megvédeni a protestantizmus közös érdekeit. Ez képviseli hivatalosan is francia protestantizmust minden irány-

ban. E szövetség tanácsának, a „Conseil de la Fédération Protestante“-nak jelenlegi elnöke: M. le Pasteur Marc *Bolger*.

Ezzel a federációval párhuzamosan vannak, ugyancsak a cél érdekében, szervezve regionális federációk (Nord, Poitou, Ouest, Normandie stb.).

2. §. Miben áll a jelentősége?

Hogy a francia protestantizmus jelentőségére minél hamarabb röviden rámutathassunk, a statisztikából indulunk ki. Ha a statisztikát nézzük, azt látjuk, hogy Franciaországban minden protestáns lélekre 40—50 más vallású esik. Számítanilag ez azt jelenti, hogy egy viszonylagos kisebbségben van; de mindannyiszor tévedne az ember, mondja A. Mohn, ha egy ország valódi értékét, avagy az egész evangéliumi keresztyénség értékét egy népszámlálási eredménytől tenné függővé. Mert itt nem egy egyszerű számtani kérdésről van szó. Ha számban kevés is, de — minden túlzás nélkül el lehet mondani, hogy a protestantizmus Franciaországban egy *elit társaság*. És ez nem misztikus dolog; magyarázatát leli abban az állandó heroikus küzdelemben, amelyet megvívott évszázados üldözések alatt. „Szemérmes, mint egy hugenot“, egy régi mondás, amely azonban nem vesztelte el jelentését.

De nemcsak morális, hanem kulturális, tudományos, nevelői erejénél fogva is erőt jelent és hatást gyakorol környezetére: nemzeti, gazdasági, politikai s általában az élet minden megnyilatkozásában.

Egyik francia író, ki nem tartozik a protestantizmushoz, nem talált alkalmasabb kifejezést az ő jellemzésükre, mint: „Ti vagytok a földnek sávi“ mondotta.

III. A francia protestánsok munkája

Az eddigiekben még csak arról volt szó röviden, hogy kik a protestánsok Franciaországban, hányan vannak, hogyan oszlanak meg és hogyan vannak szervezve. Röviden tehát, hogy kicsodák ők.

A következőkben arról lesz szó, *mit* csinálnak és *azt hogyan* csinálják — tehát az ő munkájukról. Az egyik író „rayonnement“-nak, „ragyogásnak“ nevezi ezt a munkát és meg fogjuk látni, nem túloz.

Sajnos, nem beszélhetek a francia lelkipásztorokról, sem a hívekről, az istentisztelet rendjéről, a francia zsoldárokról, a templomokról külön-külön, és még sok más igen fontos dologról, hiszen mindenik egy-egy külön tanulmányozást igényel. Csupán keresztül haladhatunk azon a nagy munkamezőn, amelyen most a francia prot. lélek dolgozik, anélkül szinte, hogy mindent mélyebben meg tudnánk vizsgálni; hogy ez miért?, az meg hogyan?

1. §.

„A bibliát, semmit csak a bibliát, a bibliát mindenkinek“ ez volt a reformátorok harci kiáltása; és ezt a kiáltást itt sem engedik elhalkulni. A protestáns elemi iskolai tanítás, amelyről most szó lesz, a nagy persecúció ideje alatt majdnem szünetelt. 1829-ben vett új lendületet; amiután csakhamar mintegy 1200 iskola létesült tanítóképzőkkel. A tanítás bibliáolvasással és énekekkel kezdődött. 1880-ban azonban nagy változás állott be: az állam az ú. n. „laikus“ iskolatípust teremtette meg, amely vallásilag neutrális jellegű. Az egyháznak nem lévén más választása, lemondott a felekezeti elemi iskoláinak egyrészéről és a vallástanítást az ú. n. „csütörtöki“ és vasárnapi iskola útján, valamint az engedélyezett órák keretében végzi megfeszített erővel. A megmaradt elemi iskoláinak a száma azonban most is mintegy 1400, 70.000 tanulóval. A nyári szünidő alatt az „*écolā de vacance*“ (szünidei iskola) ezrével viszi a tengerpartra vagy falura nyaralni a gyermekeket.

a) A csütörtöki (zendí) iskolának is, mint a vasárnapi (dimanché) iskolának is egy célja van: a gyermek lelkeket az evangéliumi Jézushoz vezetni. Ennek a munkának a támogatására már 1852-ben megalakult az „*Association Protestante Française des Ecoles du Dimanche et du Jeudi*“. Ez az egyesület, ha nevezhetjük így, vasárnapi iskolai tanításokat ad ki, alkalmazva a három csoportba osztott tanulók szerint: (kezdők, haladók és nagyok). Havonként megjelenő újságot ad ki bibliai történetekkel, idézetekkel, képekkel stb. Vetítésre alkalmas képsorozat. Vezetők részére útmutatókat stb.

b) A nagyobbak és felnőttek részére a „*Société d'Édition de Toulouse ou Société des publications morales et religieuses*“ (1831) nevű könyvkiadó vállalat, a protestáns szelvényben írott vallásos műveket adja ki.

A „*Société des Traités religieux*“ (1826) traktátusok, kis füzetek kiadásával foglalkozik.

A „*Société de l'Histoire du Protestantisme Français*“ (1852) a francia protestantizmus történetére vonatkozó adatokat gyűjti, publikálja. Mintegy 30.000 kötetes könyvtárral rendelkezik; 500 kézirattal van a tulajdonában. Fentart egy történelmi múzeumot Párisban, azzal a céllal, hogy „ébressze és fentartsa az érdeklődést a dicsőséges protestáns múlt iránt“. Ugyancsak ez tartja fenn a Musée du Desert és a Musée Calvin-t, ez utóbbit Noyonban.

2. §.

A bibliaterjesztés érdekében is társaságok dolgoznak. A francia bibliáról röviden csak annyit említünk fel, hogy a legelső bibliafordítást Robert Olivetan végezte 1535 júniusában. Azóta számos fordítást végeztek. A legismertebb, mely jelenleg is forgalomban van,

a L. Segond fordítása (1874). (Ha jól tudom, ismét foganatban van egy új fordítás.)

A „*Société Biblique Britanique et Etrangère*“ (1804.) egy párisi fiókkal rendelkezik.

A „*Société Biblique Protestante de Paris*“ (1814.) a legrégebb francia bibliaterjesztő társaság, amely csak az egyház által elfogadott fordításokat ad ki.

A „*Société Biblique de France*“ (1864) mindennemű fordítás kiadását vállalja.

3 §.

A fontosabb folyóiratok és újságok: a „*Revue d'Histoire et de Philosophie religieuses*“ a strasbourgi theol. fak. kiadásában jelenik meg két havonként 100 oldalas terjedelemben.

Az „*Études théologiques et religieuses*“, a Montpelier-i theol. fakultás kiadásában jelenik meg.

Mindkét folyóirat szigorúan tudományos és így olvasóközönsége a lelkészek, tanárok, theológusok és az intelligensebb világiak közül kerül ki.

A „*Foi et Vie*“ (Hit és élet), két hetenként jelenik meg. Építő irányú. Aktuális kérdésekkel foglalkozik. Az olvasó tábora már kiterjedtebb.

A „*Revue du Christianisme Sociale*“ (1887), „A keresztyén szociálisták és a szociálista keresztyének“ organuma. A Krisztus törvényeinek az élet minden területén való érvényesítéséért harcol. Egyike a legjobb folyóiratoknak ezen a téren egész Európában.

Megemlíttjük még a különböző szervezetek organumait:

„*Bulletin de la Société de Histoire du Prot. Fr.*“

„*Journal des Ecoles du Dimanche.*“

„*Journal des Missions Évangéliques.*“

„*L'Espérance.*“ (M. C. J. G.)

„*Au Service du Maître et de Journal de la Jeune Fille.*“ (U. C. I. F.)

„*Le Semeur*“ (*Fédération des Etudiants Chrétiens.*)

„*Journal de l'Évangélisation.*“ (S. C. E.)

„*Journal des Éclaireurs.*“ (E. U.)

„*Éducateur Protestant et l'Action Protestante.*“ (La Cause.)

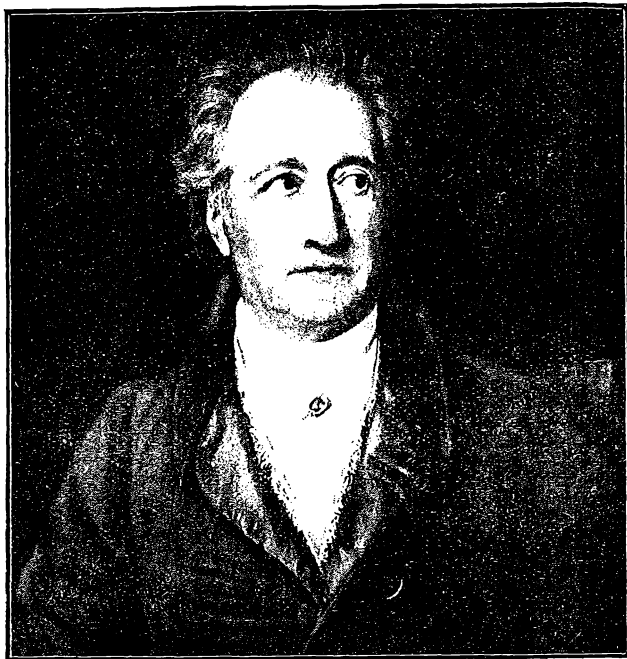
Az újságok: „*L'Évangéliste*“ (1853): Methodista újság; „*Le Témoignage*“ (1865): Lutheránus; „*Le Christianisme au XX. siècle*“ (1872): az ev. ref. egyh. újságja; „*En Avant*“: az üdv hadsereg újságja; „*Évangéle et Liberté*“ (1886): a ref. egyház lapja; „*L'Éclaireur*“: az ev. szabad egyház; „*La Vie Nouvelle*“: a protestáns érdekek védője. „*La Solidarité Sociale*“ a szociális szolidaritásért harcol.

Ezekon kívül számos vidéki, helyi érdekű s más újság jelenik meg, melyeknek száma a 200-at is meghaladja.

A protestáns sajtó ime nagy munkában van.
Vajda István.

GOETHE.*

Emlékezés halála száz éves évfordulóján.

„Avagy Saul is a próféták között van?” — kérdezték egykoron a világ javait és dicsőségét kereső Saulra mutatva a próféta-fiak. „Avagy Goethe is a próféták között van?” — kérdezhetik és kérdezik ma is sokan, amikor egy keresztyén theologiai intézet ünnepli azt a férfit, aki nem volt sem próféta, sem theologus, de nem volt még kifejezetten kegyes lélek sem, vagy legalább is előbb nagyot kell nyelnünk, ha kegyes léleknek és még nagyobb, ha még épen keresztyénnek merjük nevezni. — És mégis ünnepeljük, mert a *humánus* lángja olyan magasra csapott benne és általa, hogy ha nyitott szemmel nézzük ezt a világot, nem hunyhatjuk be szemünket előtte, vagy, ha be is hunyjuk és ha egészséges a szemidegzetünk, vakító fénye akkor is átüt rajta. És ünnepeljük, mert Isten eredeti természet-teremtő kezenyoma oly fényesen ragyog az ő alakján, hogy egyenesen

háládatlanság volna Isten teremtő munkájával szemben, ha azt észre nem vennők. És ünnepeljük, mert emberi nagyságának szegénységében is nagyszerű ráutalás arra, hogy Isten az adományoknak micsoda gazdagságával ruházta fel az embert és arra, hogy az ember pedig az adományoknak micsoda gazdagságát pazarolja a világ elmuló dicsőségének szolgálatára!

Ha ezt a teremtett világot, mindenestől fogva úgy tekintjük, mint egy nagyszerű, de összetört műremeket, amelyet ama katasztrófális nagy eset pusztított el, nemcsak, de amelyet a bűn gyalázatosan beszennyezett, akkor Goethe-t úgy kell tekintenünk, mint eme összetört műalkotás szellem-csarnokát hordozó és tartó egyik legszebb oszlopfő egyik nagyszerű darabját, amelyen, a rátapadt emberi nyomorúság, a csillogó bűnök dacára is, áttetszik az abszolút izlés szerint alkotó abszolút művész keze. Goethe valóban egy összetört korinthosi oszlopfő egyik nagyszerű darabja. És ha tovább viszem ezt a hasonlatot, úgy azt mondhatom, hogy ő maga is valami ilyennek érezte magát. Sejtette, tudta, vallotta, százszor megálmodta azt a nagy Egészet, amelynek ő csak egyik Része volt, és arra a lehetetlenre vágyott, hogy önmagából, ebből a nagyszerű darabból *kinőtesse* ezt az egész világmindenséget, amelyet a bűn, az ő eredeti nagyszerűségében elpusztított. Az emberi szellem Egészet és az elveszett Eredetit teremtő erejében és hatalmában úgy senki nem hitt, mint Goethe és ezért senki akkora entuziázmussal nem küzdött, mint Goethe. És ez volt az ő tragikuma, az a minden emberi tragikum, hogy nem tudta belátni, hogy a Részből az Egészet megalkotni nem lehet, az Egészet csak az Egész képezheti, mert az Egésznek csak az Egész lehet az Ura. De ha ebben van az ő tragikuma, abban van egyetemes emberi tragikumának nagyszerű megoldása, hogy, ha önrészből és önerejéből az Egészet valóban helyreállítani nem tudta, *mert nem tudhatta*, látásaival és tránszcendentális hallomásaival, képeivel, hasonlataival és főképpen szimbolumainak csillagtáborával a képzelet aranyszálain haladva, ragyogó illuziókból kiképezte azt, ami önrészből hiányzott, hogy a Kozmósz hordozójának érezhesse magát. Ha valakire illik a művésznek ama meghatározása, hogy a *valódi művész aktív filozófus*, úgy ez elsősorban Goethe-re illik, aki a Kozmósz minden darabját szemügyre vette s mint valami modern ciklopsz építette a mindenség óriás-várát.

* A kolozsvári Theologiai Fakultás által a Goethe emlékeztére rendezett akadémiai estélyt megnyitó beszéd, amelyet elmondott Dr. Tavaszy Sándor e. i. igazgató-professzor.

Mint valódi reneszánsz-ember Faust-jával végigtanult mindent, juriszprudenciát és medikát, és még hozzá filozófiát s teszi hozzá: „fájdalom! még theológiát is.“ A theologia által okozott fájdalom, a meg-nem-álló végigkérdésre hajtó theologiai tövis hajtotta szakadatlanul a végső kérdések felé, amelyek önleke alkotásait újból és újból kérdésessé tették, de végső megoldást számára sohasem adtak. Ez a fájdalom állította őt ismételten oda két világ ütközői közé: a klasszicitásravivő pogányság és a krízisbevivő keresztyénség közé, és amíg ez utóbbi elől mindig elmene-kült és csak távolból tekintett reá vissza, addig a klasszikus pogányság habkarjai és rozsapárnái között boldog önfeledtséggel pihent el. Pihenése azonban sohasem volt nyugodt, békessége sohasem volt zavartalan, álmokat látott ama *belső formá*-ról, ar-ról a mennyei alkat-ról, amelyet mi új embernek, belső embernek nevezünk. Goethe azonban ezt az új embert a valóságában sosem tudta meglátni és sohasem tudta megvalósítani, ő csak álmodni tudott arról. Álmodni azonban tudott róla, és az álma, az mindig fényes és ragyogó volt. A szentek-szentjébe belépni sohasem tudott, de nem is akart, de boldog volt a pítvarban és boldog volt, ha bepillantott a pítvarból az Istenben elrejtett élet szent csarnokába. Goethe nagyságát mi abban látjuk, hogy az előtt a valóság előtt, amelyet pillantásaiban és álmaiban őrzött, az előtt áhitattal és hódolattal tudott mindig megállni. Az isteni valóság iránt érzett eme hódolatáért és áhitata nagyságáért érdemesnek tartjuk őt ünnepelni, hogy vele együtt hódoljunk. Az előtt, akinek dicsősége és nagysága olyan nagy, hogy egy emberen keresztül is ennyi szépet és ennyi dicsőt tudott minekünk ajándékozni. Az ember Goethe nagy-szerűsége hirdesse a minden emberi felett ítélő Isten dicsőségét!

Mit tehetünk szórványainkért?

Nem lelkipásztor-ember előtt a szórvány még túlságosan egyházi fogalom, tisztán az egyház helytelen felfogása következtében. Szórvány alatt az olyan töredék hívő csoportokat értjük, akik — aránylag kevés számuk-nál fogva — lelkipásztori vezetés, templom, iskola és presbitérium nélkül élnek egy-egy helységben, beékelve más felekezeti, sokszor más nyelvű többségi lakosság közé. Vallási kisebbség ők s az evangéliumi munka terén problémájuk épp olyan fontos, mint nemzetvédelmi szempontból a kisebbségé. Sajnos azonban, a kisebbségi kérdés előtérbe nyomulásával semmiképpen nem áll arányban a szórványaink iránti felelősségünk általános felébredése, legalább is erdélyi református egyházunk életében, köztudatában nem. Egy-házi vezetőségünk sokat tett és ma még töb-bet tesz azokért, akiket nem áll módjában rendszeresen pászoroltatni, de mi reformátu-sok, egyenként és összesen tehát maga az egye-temes egyház, a *communio sanctorum*, még alig is tud az elszórt testvérekről. Pedig Erdélyben körülbelül minden tizedik református ilyen szórványban él, nem is szólva a Regátról; őket református hitükben megtartani, hitük ápolá-sáról gondoskodni egyházi hatóság és lelki-pásztorok magukban képtelenek. Egyházunk egész egyetemének meg kell mozdulni éret-tük. A pászor, aki gyűjti és összetartja őket,

maga az Úr, de az a kilencvenkilenc „juh“, aki nem törődik az elszakadt századikkal, nem érdemli meg, hogy az elszakadt hozzá vissza-térjen, a vele való közösséget keresse. Hogy is kívánjuk ezt az egytől, ha mi, a kilencvenki-lenc nem érezzük a velük való közösséget, nem keressük és nem segítjük őket?!

Mit tehetünk szórványban élő hiveinkért?

1. Érdeklődjunk irántuk, kutassuk fel, ismerjük meg őket. Járjunk utána, hogy helyi gyülekezetünkre (és nem csak a papra!), mely szomszédos falvakban hány református test-vériünk él elszórtan. Keressük fel őket, hadd érezzék meg, hogy összetartozunk. Kívánatos lenne összes szórványaink képét, bár számok-ban összeállítani s mindnyájunk elé tárni.

2. Imádkozzunk szórványban élő testvé-reinkért. Az imaközösség ereje diadalmasko-dik a távolság és elszigeteltség minden aka-dályán. Ez ad nemcsak elszigetelten élő hit-testvéreinknek erőt a hithez, magyarságban való szilárd megállásra, hanem ez tesz minket is igazán képessé arra, hogy melléjük álljunk, áldozatos szolgálattal.

3. Legyünk segítségére lelkipásztoraink-nak a szórványgondozásban. Különösen pres-bitereink hivatottak erre. Van eset rá, hogy egyetlen lelkész körzetébe tíz-húsz más falu szórvány-hiveinek pászorálása tartozik. Egy embernek ezt jól ellátni teljességgel lehetetlen.

Ilyen helyeken megbecsülhetetlen egy-egy lelkes presbiter segítsége a családok látogatásában, iratterjesztésben, vasárnapi iskola vagy bibliakör vezetésében.

4. Adjunk könyveket, lapokat a szórványok számára. Mennyi kiolvasott folyóirat és könyv hever polcainkon haszontalanul, míg egy-egy eldugott helyen heteken, hónapokon át nem látnak „a mi hitünknek eselégei” magyar és református írást. Ezt azonnal megtehetjük: keressük ki nélkülözhető evangéliumi szellemű iratainkat s adjuk át a lelkészünknek, hogy juttassa el kisebbségben élő hiveinkhez, illetve olyan lelkési hivatalokhoz, melyekhez szórvány tartozik. Áldott kezdeményezés e téren, hogy a „Harangszó” c. lapunk szerkesztője ingyen kész megküldeni a lapot minden szórványban élő ref. családnak. De még nagyon sok illetékes család nem tud róla. Kutassuk fel, melyik ilyen családba nem jár a „Harangszó” s hozzuk tudomására a legközelebbi lelkésznek, hogy megrendelje.

5. Ha szekerünk, kocsink vagy más utazási alkalmatosságunk van, bocsássuk ingyen rendelkezésére a szórványlátogató lelkésznek. Sok helyen ennek a hiánya gátolja meg az intenzív munkát.

6. Hozzunk áldozatot azokért, akik menének templomba, de nincs templomuk. Sok szórványunk van Erdélyben, tíz utazó lelkésznek is volna dolga köztük, de nekünk egy sincs, kimondottan a szórványok gondozására munkába állítva. Pedig magam is beszéltem már olyan lelképásztornal, aki erre vállalkozna. De hiába: nincs pénz. Az arra illetékesek dolga, hogy egy állandó szórvány-alap megteremtését beindítsák, mi azonban legyünk készek az áldozatra.

„Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.” H. J.

Terjesszük a

**KÁLVINISTA
VILÁG-ot,**

mint a
romániai
magyar refor-
mátusság igazi
kálvinista ön-
tudatos, irányú
szellemű
lapját!

Cs. Lázár László: *Isten és Ember.* Budapest, 1931. 8-rét. 89. lap.

A kitűnő erdélyi magyar gazda utolsó évtizedben már harmadik könyvvel lepi meg tisztelőit és barátait. „Egy természettörvény és az emberiség jövője” (1919 és 1926), majd „Mindenkinek” (1928) címek alatt fejtette ki sajátos és merőben egyéni világnézeti és társadalomfilozófiai álláspontját. Itt azonban csupán jelezzük a könyv megjelenését, de annak tartalmával, tekintettel arra, hogy gondolatai részletesebb állásfoglalásra kényszerítene, ez alkalommal nem foglalkozunk, hanem külön cikkben fogunk arra visszatérni.

T. S.

Vásárhelyi János: *Református élet.* Előadások. Kolozsvár, Minerva kiadása, 1931. 8-rét, 164 lap.

Vásárhelyi János munkás kezei közül ismét kikerült egy hasznos könyv. Húsz előadást tartalmaz ez a vonzó külsejű, szép kiállítású könyv, amelyet azért nevezünk *hasznos könyvnek*, mert tökéletesen betölti azt a célt, amely az illusztris szerzőt a könyv kiadásában vezette, t. i. „alkalmasak arra, hogy mások is hasonló összejövetelek alkalmával fogalkozzanak velük s ezért bocsátom közre... e dolgozatokat” Az előadások belső értékét mutatja az a tény, hogy amint az egyes előadások után adott irodalom is jelzi, a szerző, azok megírása előtt alaposan és gondosan utána járt annak, hogy az egyes kérdésekkel kapcsolatosan, a theologiai gondokozás útján, micsoda új szempontok merültek fel. Különös elismeréssel kell kiemelnünk ezt a tényl, mert egy kiváló lelképásztor részéről a theologiai tudomány *gyakorlati* érvényesítésének a szép példáját látjuk ebben. Az egyes előadások tartalmas mondanivalói igazolják, hogy theologiai tudomány nélkül nincs *helyes irányú* gyakorlati munka. A gondosan megírt és megragadó hatású előadásokat ajánljuk olvasóink figyelmébe. Kapható bármelyik keresztyén Iratterjesztésben.

T. S.

Báró Bánffy Jánosné Wesselényi Józefa bárónő *Emlékirata 1848—49-i élményeiről.* Kiadja a Losonczy báró Bánffy-család. Sajtó

alá rendezte és életrajzot írt hozzá Kelemen Lajos. Minerva-nyomda, Kolozsvárt, 1931.

Az emlékirat- és naplóíró bárónő az erdélyi főúri családok egyik legkiválóbb és legnemesebb lelkű sarja. Bár mondanivalói a szűkebb családi kör eseményeire vonatkoznak, mégis, vagy éppen ezért rendkívül érdekes bepillantást engednek a nagy szabadságharc által előidézett viszonyokba, annak hangulatába, reménységeibe és reménytelenségeibe. Alakjai élnek és beszének és mi velük együtt élünk át kis és nagy eseményeket, amelyeknek tükrében a szabadságharc sok új színt nyer. Kelemen Lajos gondos kezényoma végig meglátszik a kiadmány sajtóra való előkészítésén, az általa írt részletes életrajz, pedig biztos útmutatóul szolgál arra, hogy az elbeszélte események minden részletében el tudjunk igazodni. Melegen ajánljuk olvasóinknak. Kapható a Minerva könyvkereskedésben. T. S.

Mi a külmisszió? Az Ifjú Erdély kiadásában megjelenő Élő Könyvek 15. számaként jelent meg, hasonlóan értékes hézagpótló munka, mely a külmisszióra hívja fel a figyelmet. A könyvet az erdélyi ifjúság ifjúi vezetői írták, és a következő részeket tartalmazza: Mi a külmisszió, A misszió a Bibliában?, A ker. misszió története. — A misszió területei (térképpel és számos képpel!) — A misszió munkaágai. — A külmisszió akadályai itthon. — A külmisszió akadályai külföldön. — Előkészület a misszióra. — Egyházunk és a misszió. (A könyvnek ez a része, melyet dr. Imre Lajos írt különösen kritikai szempontjai miatt kiváló. Idézzük belőle: Ha a misszió kérdését felvetjük, pirulnunk kell a többi egyházak munkájára tekintve. Nemcsak a világ tekintélyes egyházai hanem a legkisebb és leggyöngébb egyházak egyformán megszegyenítenek bennünket ebben a munkában. Maroknyi egyházak, mint pld. a francia, a waldens egyház, akik sokkal nagyobb nehézségek között éltek, mint mi, ébren tartják a misszió iránti érdeklődést tagjaikban, sőt pld. a francia ref. egyház szinte nagyobb területi missziót végez, mint amekkorára területű az anyaegyház. Misszió nélkül az egyház belevész saját aprólékos bajaiba, földi kérdéseibe, megszűnik arra tekinteni, hogy ő azért van a világon, hogy minden lelket Krisztus eljövételének és az ő országa dicsősége megvalósításának idejére készítsen.

A könyv utolsó cikke egy vallomás: Mit tesz a külmisszióért? — A misszióra vonatkozó magyar nyelvű irodalmat is felsorolja ez a pompás kis könyv, melyet Mott János szavaival ajálhatunk olvasóink különös figyelmébe: „A világot semmi sem evangélizálhatja, csak az egyház, melynek egyéni tagjai félelmetesen komolyan veszik e dolgukat. Nem lehet fontosabb feladat, mint az egyház erejét e harcba vinni!” A könyv ára 15 lei. Kapható az Ifjú Erdélynél. —y J.

László Dezső: *A Biblia használata az ifjúsági keresztyén munkában.* A tapasztalások emberének kis munkája ez a könyv, mely eredetileg a magyarországi ker. vezetők lapjában: az *Ébresztő*-ben jelent meg először, s ennek a hosszú cikknek különnyomata ez a könyv. A Bibliának helyes felfogását adja kis munkája elején a szerző, a téves felfogásokkal szemben és különösen szépen fejtegeti a *személyszerint* való megszólító erejét. A könyv tulajdonképpen a „hogyan“-ra a tapasztalatok alapján igyekszik reá mutatni. A kis munka mindenképpen megérdemli az érdeklődést. Kapható az „Ifjú Erdély“ kiadóhivatalában 10 lejért. Ifjúsági, bibliaköri vezetőknek alig nélkülözhető! —y J.—

Derzsi Endre: Mit akar a Nőszövetség? Kis színdarab, melynek értékét nem is színdarab volta adja meg, hanem az, hogy ez a munka népies, könnyen gördülő stílusban feleletet ad arra, hogy mit akar a Nőszövetség és megfelel azokra az igaztalan támadásokra, melyek a Nőszövetség munkáját elgáncsolni akarják. A kis színdarab igen alkalmas — különösen falun való — előadásra. A könyvet meg lehet a szerzőnél rendelni (Blaj-Balázsfalva). Ára 5 lei és a portó. Olvasóinknak szívesen ajánljuk figyelmébe. —y. J.—

Zsilvölgyi testvéreink mostanság újra lélekzethez jutottak, amennyiben dolgozhatnak, csaknem minden hétköznapon. Kivételt csak Vulkán képez, ahol a hatalmas bányauzem a legkisebbre zsugorodott össze s teljes leépítés előtt áll. A munkások egyrészét — amennyiben a lakásviszonyok engedték — áttelepítették a szomszédos helyekre, de még mindig tekintélyes a száma azoknak, akik arra vannak utalva, hogy ott lakva teherautókba zsúfolva járjanak át más helységekre dolgozni. Vulkáni egyházközségünket válságos helyzetbe sodorta ez az állapot.

K É Z A K É Z B E N

— Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata. —

Rovatvezető: László Dezső.

Nagy Endre István.

Szénior osztályunk egyik legfiatalabb tagja. A tavaly még theologus-tanárjelölt, a folyó iskolai évben a marosvásárhelyi kollégium helyettes tanára. Március 11-én a marosvásárhelyi közkórházban meghalt.

Az új theologus-tanár típus megvalósításán komolyan fáradozott. A legjobban talán ő is valósította meg. Amikor december közepén a vásárhelyi kollégium látogatásakor az ő vendége voltam, olyan örömmel láttam, hogy nemcsak szaktanár, hanem református nevelő is. Két bibliakört szervezett és vezetett. A jelentőivet az egész országból ő küldötte be legelőbb. Esténként hét-nyolc fiúnak adott privátórát, nem pénzért, csak úgy ingyen. Az ifjúságnak barátja volt s ez nem esett tekintélye rovására. Szertelen buzgóság áradott ki minden tetteiből. Talán ez is rokkantotta meg életerejét.

December 9-én még nem mondta, hogy beteg. 10-én máj súlyos lázzal feküdt. 23-án, amikor utoljára láttam, fimondhatatlan kínok között vergődött a szanatóriumban Tüszös mandulagyuladása általános vérmérgezésbe, majd csontvelő genyedésbe ment át. Amikor február végén fel akartam keresni, már nem engedtek hozzá. Később azt reméltük, meggyógyul, mert jobban is érezte magát. Március 11-én az élet elköltözött belőle.

Szülei és testvérei sokat veszítettek elmúlásában. Két középiskolás testvérét taníttatta szerény fizetéséből. Sok vigasztalásra van szükségük, adja meg nekik az Úr.

Mi a jóbarátot, a hűséges munkatársat siratjuk meg benne.

L. D.

Személyi hírek.

Benedekffy Dániel és felesége házasságát január hó folyamán az Úr Gyöngyvér nevű leánykával áldotta meg.

Fekete János és felesége házasságát pedig még az ősz folyamán Imola nevű kis leánnyal gazdagította Isten.

Mózes András és felesége házasságát Sándor nevű fiukkal áldotta meg az Úr.

Miért van szükség a regáti misszióra?

Egyetlen missziói munkával kapcsolatban sem mondhatjuk azt, hogy jogunk van hozzá, hanem csak azt, hogy kötelességünk. Nem válogathatunk a missziói munkák között és nem vásárolhatjuk meg a jogot egy missziói területre sem. A misszió lényegét egy dolog fejezi ki: Isten küld — engedelmeskedj! Ezzel az igazsággal ellenkezik minden olyan felfogás, amely emberi tervek szerint akar irányt szabni egy missziói munkának. Isten jobban tudja, hogy mikor és hol mire van szükség. Ő visz munkásokat erre, vagy arra a missziói területre az Ő jótetszése szerint.

De Isten mindig világosan megmutatja, hogy mit akar. A mi feladatunk az, hogy szünet nélkül keressük az Isten útmutatásait. Ezek az útmutatások nem csupán belső tapasztalásokon alapulnak, hanem emellett olyan tények által válnak nyilvánvalókká, amiket lehetetlen letagadni, vagy eltitkolni. Ezek a tények, mint isteni útmutatások, határozottan szabják ki egy-egy missziói munka irányát és állítanak fel követelményeket a misszió munkásai elé. Például az a tény, hogy mi a legkeletibb protestáns egyház vagyunk, arra predesztinálja a mi egyházunk külmiszsióáriusait, hogy a jövőben Nyugat-Ázsia mohamedán népeinek legyenek a misszionáriusai.

A Regát nem nevezhető ugyan külmiszsiói területnek, de minden okunk meg van arra, hogy missziói területnek nevezzük. Sajátságos és minden más missziótól különböző missziói terület a Regát. Beszélhetünk arról, hogy regáti testvéreink tulajdonképpen keresztyének, sőt protestánsok születésüknél fogva, a tény az, hogy ez idő szerint nem hirdették nekik a Krisztus. (Van kivétel is.) Nem érdektelen dolog foglalkozni azzal, hogy mi ennek az oka. De fontosabb az, hogy ha nem hirdették, kell, hogy hirdettessék. Ez a tény már maga is útmutatás. Kell, hogy legyen valaki, aki hirdetni fogja nekik.

A Regátnak tehát misszióáriusok kellenek. Ez Istennek egyenes parancsa. Még pedig igazi misszióáriusok. Nem olyanok, akiket emberek küldenek, hanem akiknek belső bizonyosságuk van arról, hogy Isten küldi őket s akik ennek a küldetésnek a tudatában készek szembeállani olyan nehézségekkel, amelyek az ő emberi erejüket felülmulják.

Ugancsak ténylek mutatnak rá arra is világosan, hogy kik legyenek a Regát misszióáriusai. Az a tény, hogy a mi egyházunk

a protestáns egyházak között térbelileg legközelebb van a Regáthoz, egyenesen rámutat arra, hogy Isten minket küld oda. Ehhez járul, hogy azok, akik között ezt a munkát végezni kell, eredetileg maguk is magyarok és protestánsok, ha ezt régen elfelejtették is, vagy le is tagadják. Ez ismét arra utal, hogy a missziói munkának ez a speciális ága kifejezetten a mi részünkről vár megoldásra, nem is beszélve arról, hogy külsőleg, azaz szervezeti-ileg is összetartozunk. Ez nem nemzetiségi vagy felekezeti kérdés, hanem misszió. Nem fontosabb, mint a többi missziói munkák, hanem csak éppen olyan fontos. A nemzetiség közösége, vagy bármilyen külső összetartozás csak egy tény, ami félre nem érthető útmutatást hordoz magában éppen a mi számunkra. Általában nyílik meg az út előttünk a Regát felé. Benne vesszük a küldetési parancsot.

Az igazság tehát nem az, hogy azért kell végeznünk a regáti misszió munkáját, mert szánakozunk regáti testvéreinken, vagy mert ez jó munkaalkalmat kínál nekünk, hanem az igazság az, hogy Isten küld. Azt, hogy küld, azáltal adja tudtunkra, hogy földi viszonylatokban mi vagyunk azok, akikhez ők a legközelebb állanak.

Nem mi vagyunk azok, akik minden áron el akarjuk végezni ezt a munkát, hanem Isten az, aki el akarja végezni általunk. Mi nem lehetünk mások, csak eszközök, de olyan eszközök, akiket Isten legelső sorban tud és akar felhasználni ebben a munkában.

Ma még talán kevesen hallják Isten küldetési parancsát. Ez azonban semmit sem változtat azon a tényen, hogy Isten akarja ezt a munkát. És az is bizonyos, hogy akár halljuk, akár nem, mégis csak nekünk szól ez a küldetési parancs. Azért keressük azokat az utakat, amelyekkel engedelmeskedhetünk ennek a parancsnak.

yn.

Világhírek.

A Gyakorlati Keresztyénség Ökumenikus Tanácsa a leszerelési konferenciához sürgető kérést intézett, hogy a népszövetségi paktum ígéretéhez és szelleméhez képest és Krisztus szellemében ténylegesen vigyék véghez a szárazföldi-, tengeri- és légi felszerelések csökkentését.

A nemzetközi Szabadelvűek kongresszusa Berlinben ülésezik s a párt vezetője a következő kijelentéseket tette: „Mi a proletárok gazdasági, politikai és kulturális szabadságát akarjuk. Ennélfogva a szociálistikus, gyáripari és szabadelvű Internacionále egy hármasszövetség, mely az emberiség kiszabadításáért küzd.“

Erdenben (Németország) kommunisták hatoltak be az egyik templomba, rátámadtak a papra, hogy megzavarják a szolgálásban.

Württembergben 1930-ban 653 lélek lépett be az ev. egyházba és 4604 lépett ki.

A hamburgi adventisták száma 1300; öt lelkész vezeti őket.

Ujverbászson, a Magyarországtól elszakadt jugoszláv területen egy Baecker Mihály nevű egyszerű evangélikus ember, összegyűjtött keresményéből egy Luther-emléket emelt!

Az ortodox egyházak az idén ünneplik első teljes bibliafordítások („Ostrogi Biblia“) 350 éves jubileumát.

Pokrowszkban német kommunista főiskolát nyitottak 140 hallgatóval.

Braziliában a vallástanítás fakultatív (nem kötelező) lett az iskolákban.

Spanyolországban kimondották minden felekezet egyenjogúságát; továbbá, hogy egyházi intézmények nem részesülnek állami támogatásban; a rendeket feloszlatták, vagyonukat jótékony célra osztották.

Rigában római katolikus theológiát építenek.

A lengyelországi görög-egyesült egyház új folyóiratot indít a „Christianiu“, a lengyel mellett orosz, ukrán és fehér-orosz nyelven; ugyancsak erős missziószellemben neveli a theológusokat.

Egy lengyel nemzeti egyházhoz tartozó lelkészt 500 zloty pénzbüntetésre és 2 hónapi elzárásra ítélték, mert róm. kath. mise ruhát vett magára.

A jugoszláviai új alkotmány garantálja a hitszabadságot és a hitvallásokat, melyek teljesen egyenlők a törvény előtt.

Pant magyar községben egy zsidó aszszony temetésén, aki a falu jótevője volt, a református gyülekezet a zsidó kántor éneke nyomán énekelte a zsoltárokat.

A fascio ismét leszögezte, hogy tagjai nem léphetnek a katolikus akcióba!

Zürich kantonban egy régi, használatlan templomot tánciskolának béreltek ki.

Zalaszentjakab községben a prot-ok a katolikusokkal közösen vásároltak harangot, felavatáson 2 év. és 1 kath. lelkész vett részt.

Nyugtázások.

A rovatvezető, **Sz. O. pénztárhoz beüldött összegek elszámolása:**

Utolsó nyugtázás a múlt év végén.

1931-re. *Fikker Dénes* 200 leu (100 sz. tagdíj, 100 leu Kéz a kézben javára.)

1932-re. *Bitay Zoárd* 60 leu (tagdíj). *Finta János* 100 leu (60 leu tagdíj, 40 leu Kálv. Világ). *Szabó Géza* (Máramarossziget) 100 leu (60 leu tagdíj, 40 leu Kálv. Világ). *dr. Bodor Géza* 200 leu (80 leu tagdíj, 120 leu Kálv. Világ). *Kerekes Sándor* 120 leu (60 leu tagdíj, 60 leu Kálv. Világ). *Fejes Dezső* 180 leu (60 leu tagdíj, 120 leu Kálv. Világ). *Laczka József* 200 leu (80 leu tagdíj, 120 leu Kálv. Világ). *Kadácsi Zoltán* 100 leu (60 leu tagdíj, 40 leu Kálv. Világ).

Kérjük a többi tagokat is, hogy tagdíjait és előfizetési díjakat sürgősen küldjék be.

Spanyolországban a legújabb kormánytervezet szerint, jövőben a spanyol katolikus lelkészek is megnősülhetnek

Északamerikában 30.000 falu van lelkész nélkül, 10.000 falu templom nélkül és 13 és fél millió 12 éven aluli gyermek él vallásoktatás nélkül.

Moszkvában a Szovjetkormány a napokban felrobbantotta a Napoleon menekülése emlékére készült 120 éves Megváltó székesegyházat és helyére szovjet-palota építését határozta el.

Debreczenben az első és második lelkész-képesítő vizsga díja 60–60 Pengő (kb. 1800–1800 Lei) és pescétdíj, valamint 10 fillér kézbesítési díj. A kolozsvári református Theológián 600–600 Lei.

A Magyarországi Református Konvent, úgy intézkedett, hogy minden évben az advent második vasárnapja a „b é k e v a s á r n a p j a” legyen. Ezen a napon a magyar református gyülekezetek úgy a prédikációkban, mint az imádságukban meg kell emlékezzenek a világbékéről.

A szilágyszolnoki református egyházmegye 1931 december 10-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Zilahon, melynek kiemelkedő pontja volt az egyházmegye agilis esperesének: Kádár Gézőnek mindenre kiterjedő részletes esperesi jelentése, melynek nyomtatásban való megjelenését és annak az egyházközségek részére leendő szétküldését határozták el nagy lelkesedéssel.

Az újonnan alakult budapesti egyházmegye egyházközségei, melyeknek esperese Szabó Imre budapesti-fasori lelkész lett, most választották meg az egyházközségi főgondnokokat és presbitereket, számszerint 600-at.

Szegeden, a református egyházközség, egyik üresen álló bolthelyiségében melegedő szobát rendezett be az arra reá szorultak részére.

A dévaványai református Nőegylet 70 szegény iskolás gyermeknek főz minden nap ebédet. Az ebédhez valót is a Nőegylet tagjai gyűjtik össze. 25 gyermeket pedig az iskolai év tartamára egyes családoknál helyeztek át.

A Budapesten megjelenő Kálvinista Szemle című református egyházi hetilap ellen a budapesti királyi ügyészség hivatalos bűnvádi eljárást indított néhány héttel ezelőtt, azért, mert annak helyettes szerkesztője, Töltéssy Zoltán a lap 1931. évi szeptember 12-iki számában Nagy Lajos torzsai lelkész tollából egy levelet közölt, amelyben az író megbotrán-

kozik azon, hogy az 1931. évi Szent István napi körmenet alkalmából a rádi-kikiáltó a „Szent Jobb” imádsására hívta fel a magyarokat. Az író ugyanis, mint református lelkész az említett rövid cikk keretében az imádsárra való felhívást református szempontból bálványimádásnak nevezte. Az ügyészség ezen eljárása ellen emelte szavát az 1931 december 3-án megtartott rendkívüli gyűlésében az újpesti református egyháztanács és foglalt állást a református egyházi sajtó szabadsága érdekében.

Angliában 1931 december 13-án az angol rádió a gyermekek szolgálatában állott. E nap délutánján „Pál apostol” „Efézusban” volt a programszám, amit minden gyermek rádióhallgathatott.

Budapesten két úriasszony, a megváltozott életviszonyokhoz alkalmazkodva, úricsaládok számára izletes és olcsó koszfőzésre rendezkedett be és az így előállított ételt, házhoz is szállítják. Egy kis adag komplett négyfogásos ebéd 1 P. 20 fillérbe, míg a nagy adagú ebéd egy személyre 1 Pengő 60 fillérbe kerül, készen hazaszállítva.

Tokióban 80 emelet mélységű épületet terveznek, amely 330 méternyire hatol a földnyelbe. A világ legmélyebb épületét azért építik a föld alá, mert Tokióban a telkek nagyon drágák és miután igen gyakoriak a földrengések, nem merik felfelé huzni az épületeket.

Pontos mérések alapján bebizonyították, hogy az agymunka a legkisebb energiát használja fel. Egyórás legerősebb gondolkodás kevesebb oxigént és kevesebb táplálékanyagot használ el, mint egy szobalány öt percnyi munkája, amíg az íróasztalt leporolja. Egy órai megerőltető agymunkához elég egy falat étel vagy egy dió elfogyasztása.

Balthazár Dezső debreczeni református püspök Budapesten a Szilágyi Dezső-téri református templomban „A pénz hatalmáról” tartott előadást.

Feszült figyelem között kezdte meg beszédét, amely modern tárgyat, a pénz hatalmát állította be a Biblia távlatába. Beszélt Fülöpről, aki a benső hit erejével hódított és Simon mágusról, aki az eszmét a pénz rabóságába akarta állítani. Ha — mondotta a püspök. — Simon mágusz élne, a pénzt ott találná a legmagasabb trónon ülve. A kor lelke és erkölce meghal, ahol sok a pénz s a test és lélek halódik ott, ahol hiányzik. Folyik az aranyborjú körüli tánc. A mai kor járja a pénz ördögével aranytáncát, de nincs Mózes, aki oda vágná a táncolók közé a tizparancsolat két kőtábláját. Lássátok meg — mondotta — a családok könnyeit, a törött reménység szegett szárnyán vergődő ifjúságot! Nézzétek a „pacsirtadalos”, „aranykalászos” búzaföldeket! Észvesztő bubánat van ott s a gazdát búcsúztatja, városra kényszeríti a kamat és az adósság.

Nézzetek be — folytatta tovább szónoklatát a püspök, — az árusok boltjaiba. A kézművesek műhelyében halálos tétlenségben hever a munka szerszáma, a lázadás sötétlő érzelmei feszítik a szíveket. Országok szenvednek a világ hatalmasai, a Nyugat nagy pénzhegyein ülve belenevetnek a világ sötét nyomorába... A hatalmas Pénz ki akarja irtani a földről a szeretet evangéliumát, magát az Istent! De egyet nem tud! Nem tudja levenni a Szent Lélek erejét. Jézus országán nem tud erőt venni a pénz hatalma és örök halált fognak halni a pénz mágusai. Isten ítélete kezdődik. Az acélpénztárak dagadt gyomra, amely a világ nyugalmát emészti, kifordul. A mélységbe fognak zuhanni az acélagyúk, amik a béke és az emberiség szívének vannak szegezve. És a népek, amelyeket hadrendben küld egymás ellen a mágusok hatalma, sírva fog egymásra találni. Imádkozzatok — így fejeződik be a megrázó erejű előadás, — hogy ne jussunk el a végsőkhöz, ne sírjon az egész föld...”

A tiszáninzeni református Egyházkerületben a nagy nevű Révész Kálmán utódául Farkas István miskolci lelkészt választották meg püspöknek, akinek beiktatása folyó évi április 14-én lesz Miskolczon.

Uray Sándor debreczeni lelkipásztor zárt internátus létesítését sürgeti a debreczeni református theológus ifjúság részére. Amikor többek között ezeket írja: „A mai” rend a kintlakásokkal, az ifjúság szabadjára való eresztésével tovább nem tűrhető. A theológusképzésnek olyannak kell lennie, hogy a „mai” számára képezzen lelkipásztorokat.

Külföldi, különösen svájci pénzesportok évek óta készítenek elő egy nagy nemzetközi protestáns hitelintézetet, mely a szegényebb egyházaknak hosszúlejárathú olesó kölcsönöket adna, főleg építkezésekre és jelentékenyebb beruházásokra. Az előkészítés munkája befejeződött és február 13-án a Nemzetközi Protestáns Hitelintézet Genfben megalakult. A részvények ára darabonként 100 svájci frank (kb. 3000 Lei).

Makkai Sándor dr. erdélyi református püspököt, mint a sárospataki ref. theologia volt tanárát, az akadémia tanár-kara és ifjúsága meghívta egy előadás tartására. Népszerű püspökünk ez alkalommal „Az evangélium és az egyház” címen tartotta meg előadását Sárospatakon folyó évi március 17-én. Ezt megelőzőleg a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Budapesten megtartott háromnapos előadás ciklusán beszélt, a mai egyházakról és a mai keresztyénségről, hangsúlyozva, hogy az egyház tulajdonképpen új reformáció előtt áll. Az egyház nem eszköze vagy igazolója semmiféle emberi rendszernek, hanem szervezett és felfegyverzett harcoló instrumentum, amelynek egyetlen pa-

rancesszóra kell felvonulnia, hogy az Igével az ember ellen, de az emberért megívja a harcot. Az egyházból ma egy tényező hiányzik, „az evangéliumi értelemben vett katonai szellem”. Ezért nem tud az egyház urrá lenni az eseményeken. Az idők parancsa az egyház mozgósítása. Nem szabad békében hagynia az embert, aki megbékelt a benne lakó állattal és feladta a lelkét.

Pancsován (Jugoszlávia) nagy ünnepség keretében szentelte fel Varnava patriárka a görög keletiek új templomát. A felsztelő ünnepségen megjelent a helybeli református egyház küldöttsége is. A délután folyamán a patriárka visszaadta a látogatást a kíséretében volt több püspökkel egyetemben felkeresve a magyar református templomot és benne a gyülekezetet. Üdvözlések után a patriárka így szólt: „Én a kálvinistákat ismerem még abból az időből, mikor a háborúban a menekülteknek és elhagyottaknak elsősorban ők siettek segítségükre. Ezt a mi népünk sohasem fogja elfelejteni.” Varnava a francia reformátusok segítségére célt az ezzel. Majd így folytatta: „Egy a hit és egyek vagyunk Jézus Krisztusban. Szeressük egymást atyámfiai.”

Egyiptomban görög nyelvű bibliai papiruszokat találtak, amelyeknek keletkezési idejét a harmadik századra teszik. Eddig azt tartották, hogy a negyedik század előtt nem volt ismeretes a négy evangélium egy kötetben. A most feltalált papirusz-kodexben együtt van a négy evangélium és az Apostolok cselekedetei.

Amerikában egy kendallvillei vendéglős naponként 10—12 embert lát el teljesen díjtalanul étellel. Megtörtént igen gyakran, hogy ezen cselekedetét még jószóra sem méltatták a kedvezményezettek. E miatt azt a szabályt állította fel, hogy aki étkezésért jelentkezik, előbb el kell mondja az Uri imádságot. Ha nem teszi, nem kap étkezést.

A nemzetközi jogi egyesület lengyel csoportja érdekes munkáról számol be. A lengyel nemzetközi jogászok átvizsgálták a történelem 3421 esztendejét a babiloniaktól és egyiptomiaktól egészen 1931-ig. Megállapították, hogy a 3421 évből 3153 évben valahol mindig volt háború. Mindössze 268 olyan esztendő volt, amikor béke uralkodott az egész civilizált világban. Az egész idő alatt több mint 8000 békeszerződést kötöttek. Egy békeszerződés átlag két évre biztosította az érdekelt országok között a békét.

A hunyadi református egyházmegye lelkipásztorai és nemlelkész képviselői az évi rendes közgyűlést okt. 27-én tartották meg Szászvároson. Megelőző napon a lelkészek és tanítók közös értekezletükön, megalakították maguk közt a Segély Egyletet, 500 L. belépési és 100 L. állandó járulékkal.

A budapesti református egyházközségben az elmúlt évben 105 zsidó egyén tért át a református vallásra és pedig 51 férfi és 54 nő.

konferenciáját. A konferencia a zsidóság lelki helyzetével és a megtért zsidóság speciális kérdéseivel foglalkozott.

Budapesten a lágymányosi református templom mellett levő teret Károli Gáspár-térnek, míg a mellette elhaladó két uccát Biblia- és Zsoltár-uccának nevezték el.

Londonban 1268 keresztyén istentiszteleti hely van a következő elosztás szerint: az anglikán egyházé 641, a baptistáké 154, a kongregacionálístáké 137, a róm. katolikusoké 119, a presbyteriánusoké 46, primitív methodistáké 27, az unitáriusoké 17 és az üdv-hadseregeé 22.

Amerikában Mr. A. A. Me Vittledenveri Col. vendéglős, aki valamikor maga is nagyon szegény ember volt, 5.006 embert vendéglélt meg karácsony ünnepén. Ezt az ünnepi vendégséget minden évben következetesen megrendezi.

A feketési (Jugoszlávia) református egyházközség a következő temetési rendtartást léptette életbe:

1. A temetés alkalmával a gyülekezet a gyászoló család udvarán, az uccán és temetőben istentiszteletet tart. Tehát ennek is, mint minden istentiszteletnek ékesen és szép rendben kell végbemennie.

2. A közönség az udvaron lehetőleg már úgy helyezkedjék el, hogy az istentisztelet végétével először a férfiak vonulhassanak ki s

utánuk az asszonyok. A férfiak után s a nők előtt megy a lelkész és a kántor.

3. Az uccán vagy énekelve vagy néma csendben menjünk. A társalgás, különösen a hangos beszéd, sőt a nevetés nemcsak a gyászolókat, hanem minden jóízű embert megbotránkoztat.

4. Ha temetési gyászmenettel találkozunk, vegyük le kalapunkat. Ha kocsin megyünk, álljunk meg és várjuk meg, míg a gyászmenet elhalad. Ezzel adjuk meg a halottnak a végtiszteességet s ezzel mutassuk meg részvétünket a gyászolókatól.

5. A temető-kapuban a halottak nyugvóhelye iránti kegyeletünk kifejezésére belépés alkalmával kalapunkat emeljük meg.

6. A nyitott sír körül való elhelyezkedésnél a szomszédsírokra és kriptákra való felállás szigorúan tilos. Gondoljunk arra, hogy ott vannak azok is, akiknek ez a sír drága, akik arra virágot ültetnek s kegyeletes érzésükben botránkoztatja meg őket, ha mások csupa kiváncsiságból az ő halottaik sírján taposnak.

7. Az egész gyászistentisztelet alatt háznál, uccán, temetőben a közös éneklésben mindenki vegyen részt. Akik a gyülekezettel együtt nem énekelnek, azok a templomban is, a temetésen is a gyülekezettel való közösséget tagadják meg. Buzgón énekeljünk, mint egy testnek tagjai a szentek egyességében.

Szerkesztői üzenetek.

Olvasóinknak. Mindent elkövetünk, ami tőlünk telik, hogy az irtózatossághoz vezető akadályokat elhárítsuk lapunk elől, de ezt csak úgy tudjuk elérni ha időnként egyes számokat összevonunk, amiért elnézést és türelmet kérünk. A mi eddigi elnézésünk és türelmünk fejében pedig kérjük olvasóinkat, igyekezzenek hátrálékos díjaikat mielőbb befizetni, hogy vállalkozásunk új gazdasági vétkeringést nyerjen!

H. J. — Áninosza. — Hálásan köszönöm újabb írásaidat. A pénzeket eljuttattam rendeltetési helyükre.

Sz. P. — Helyben. — A könyvismertetést köszönöm, felhasználom.

M. A. — Várkudu. — Örömmel vettem a hírt, hogy a konfirmációi oktatást nemcsak

Kecskeméten kezdték meg az őszen, hanem Várkudban is már október 1-én kezdetét vette az. Kétségtelenül igaz, hogy csak a Heidelbergi Káté alapján lehet konfirmálni, mert a Konfirmáció hitvallástétel, tehát csak a Hitvallásról való bizonyágtétel tesz valakit alkalmassá, hogy egyházunknak önálló és pedig hitvalló tagja tudjon lenni. Szeretetteljes üdvözléssel.

P. I. — Kispereg. — Örvendek, hogy lapunkat szívesen olvasod. Mi a magunk részéről mindent megteszünk, hogy lapunk evangéliumi és kálvinista szellemű maradjon.

M. L. K. — Borosjenő. — A béli egyházközség történetét megkaptam, nagyon köszönöm. Lapunk legközelebbi számában foglalkozunk vele.